

El treball, clau de qüestions socials i molt més

Domènec Melé, titular de la Càtedra d'Ètica Empresarial de l'IESE, en aquest article parla del gran tema que és el treball. El 15 de maig farà cent trenta anys de la publicació de la memorable encíclica Rerum Novarum (1891), amb la qual el Papa Lleó XIII donava resposta a l'anomenada “qüestió social” desencadenada per la primera Revolució Industrial i una ideologia dominant radicalment liberal.

10/05/2021

Lleó XIII exhortava a unes condicions de treball més dignes i exigia un conjunt de drets laborals que, anys després, serien àmpliament reconeguts.

L'encíclica *Rerum Novarum* de Lleó XIII és considerada per molts l'inici de la doctrina social “moderna” de l'Església (“moderna” perquè els ensenyaments socials de l'Església es remunten als orígens del cristianisme).[1] La *Rerum Novarum* va tenir un ampli i llarg ressò i va ser referència obligada per a encícliques socials posteriors. Així, Pius XI, el 1931, va escriure l'encíclica *Quadragesimo anno*, al·ludint precisament al 40è aniversari de la *Rerum novarum*, i sant Joan Pau va escriure la *Centessimus Anus* el 1991, en el seu centenari. Altres

encíclicues també han coincidit amb decennis de l'encíclica de Lleó XIII, com la *Mater et magistra* (1961), de sant Joan XXIII, i la *Laborem exercens* (1981), de sant Joan Pau II. El 1941, Pius XII va dedicar un llarg radiomissatge —freqüents en el seu pontificat— a qüestions socials en el 50è aniversari de la *Rerum novarum*.

Sant Joan Pau II assenyala amb encert que “el treball, com a problema de l'home, ocupa el centre mateix de la «qüestió social», a la qual durant els gairebé cent anys transcorreguts des de la publicació de l'esmentada Encíclica [*Rerum Novarum*] es dirigeixen de manera especial els ensenyaments de l'Església i les múltiples iniciatives relacionades amb la seva missió apostòlica” (*Laborem exercens*, 2). Des d'aleshores, en efecte, no s'han deixat de suscitar qüestions socials al món que ha atès amb sol·licitud el

Magisteri de l'Església i no pocs cristians.

Les qüestions socials actuals inclouen un ampli ventall de temes, que inclouen problemes relacionats amb el respecte a la vida humana, la llibertat d'elecció d'educació, el reconeixement de la família i la seva funció social, l'emigració i l'atur, el medi ambient i la pobresa, per esmentar-ne alguns. El treball, d'una manera o una altra, apareix en molts d'aquests temes: el treball dels professionals de la salut, juristes i polítics per defensar la vida; la manera de dur a terme el treball educatiu, que és també educació per al treball; el treball en l'àmbit familiar i el cultiu de virtuts en la família que repercutiran en el treball; el treball dels emigrants; l'impacte del treball en el medi ambient i en la pobresa i, per descomptat, en l'atur, especialment en situacions de crisis econòmiques

com l'actual, desencadenada per la covid-19.

“El gran tema és el treball”

El treball és una qüestió social, però també personal, sobretot en la vida ordinària, ja que el treball és “una dimensió fonamental de l'existència humana, de la qual la vida de l'home està feta cada dia” (*Laborem exercens*, 1). Així és, almenys, si considerem l'educació com un treball i l'activitat en la jubilació com una altra manera de treballar. Tots els papes han parlat del treball i de la seva importància. També el Papa Francesc, que a la seva última encíclica *Fratelli tutti* (núm. 162) afirma literalment: “El gran tema és el treball”. I afegeix: “La cosa veritablement popular —perquè promou el bé del poble— és assegurar a tothom la possibilitat de fer brollar les llavors que Déu ha posat en cadascú, les seves

capacitats, la seva iniciativa, les seves forces”.

Sant Joan Pau II no només va dedicar al treball l'esmentada encíclica *Laborem exercens*. També va parlar del treball en nombroses ocasions: en trobades amb representants del món del treball i de l'empresa, en homilies a la festa de sant Josep Artesà, en visites pastorals per tot el món, en audiències pontifícies, en visites a fàbriques i centres de treball i en discursos davant d'organismes internacionals com l'Organització Internacional del Treball.

Recentment he tingut ocasió d'estudiar i de sistematitzar els ensenyaments de sant Joan Pau II —a qui molts anomenem “magne”—, he analitzat prop d'un centenar de documents seus sobre el treball, [2] un valuós llegat que val la pena ponderar. Aquest Papa és, sens dubte, el Romà Pontífex que ha

parlat més extensament i amb més profunditat del treball. A la seva formació filosòfica i teològica s'unia la seva experiència de treballador manual durant diversos anys en la seva joventut, el seu treball de professor universitari i aquest altre treball —intensíssim— de Pastor, amb jornades esgotadores mentre va poder, i en les quals no va escatimar temps dedicat al tracte amb Déu en l'oració i en l'eucaristia.

Domènec Melé, professor Emèrit del Departament d'Ètica Empresarial i titular de la Càtedra d'Ètica Empresarial de l'IESE.

[1] Charles, R. 1998. *Christian Social Witness and Teaching: The Catholic Tradition from Genesis to Centesiums annus*'. 2 vol. Herefordshire, UK: Gracewind.

[2] Melé, D. 2020. ***Valor humano y cristiano del trabajo. Enseñanzas de S. Juan Pablo II***. Amb pròleg de J. L. Illanes. Pamplona: Eunsa.

pdf | document generat
automàticament des de <https://opusdei.org/ca-es/article/el-treball-clau-de-questions-socials-i-molt-mes-domenec-mele/> (01/04/2026)